

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 28.4.2004
COM(2004) 323 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT,
DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN
HET COMITÉ VAN DE REGIO'S**

**Communautaire activiteiten terzake van analyse, onderzoek en samenwerking op
het gebied van de werkgelegenheid – Eindverslag**

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT,
DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN
HET COMITÉ VAN DE REGIO'S**

**Communautaire activiteiten terzake van analyse, onderzoek en samenwerking op
het gebied van de werkgelegenheid – Eindverslag**

Besluit 98/171/EG van de Raad van 23 februari 1998 heeft voor de periode van 1 januari 1998 tot 31 december 2000 communautaire activiteiten vastgesteld terzake van analyse, onderzoek en samenwerking (AOS) tussen de lidstaten op het gebied van de werkgelegenheid en de arbeidsmarkt. Overeenkomstig artikel 10 van dit besluit dient de Commissie hierbij het eindverslag in over de activiteiten in het kader van dit programma.

1. ACHTERGROND

Het programma is halverwege de jaren negentig ontwikkeld als basis voor de activiteiten van de Commissie ter ondersteuning van beleidsinitiatieven op het gebied van de werkgelegenheid. Deze activiteiten vloeiden oorspronkelijk voort uit de in het Witboek over *groei, concurrentievermogen en werkgelegenheid* uiteengezette strategie en de conclusies van Essen. In 1997 werd in Amsterdam overeenstemming over de titel werkgelegenheid van het Verdrag bereikt, maar artikel 129 over stimuleringsmaatregelen was nog niet operationeel. De bepalingen over de coördinatie van het werkgelegenheidsbeleid zijn vroegtijdig uitgevoerd in overeenstemming met de suggesties van de Europese Raad over werkgelegenheid in Luxemburg. Dit leidde ertoe dat steun voor het werkgelegenheidsbeleid en vooral de ontwikkeling van de Europese werkgelegenheidsstrategie urgenter werd. Het AOS-programma werd daarom als een tussentijdse maatregel beschouwd om noodzakelijke activiteiten ter ondersteuning van de werkgelegenheidsstrategie uit te voeren in afwachting dat het nieuwe besluit inzake stimuleringsmaatregelen op het gebied van de werkgelegenheid op basis van artikel 129 van het Verdrag van Amsterdam¹ werd goedgekeurd. Gedurende drie jaar heeft het programma voor essentiële ondersteuning van de werkgelegenheidsstrategie gezorgd². Dit eindverslag biedt een overzicht van het programma na afloop van de periode waarin activiteiten werden opgestart en uitgevoerd. De laatste kredieten zijn in december 2000 vastgelegd. Veel belangrijke studies uit vooral de tweede helft van het programma zijn echter pas in de loop van 2001 of 2002 voltooid.

Het programma streefde vooral de volgende doelstellingen na:

- de samenwerking op het gebied van analyse, onderzoek en monitoring bevorderen;
- beste praktijken opsporen en de uitwisseling en overdracht van informatie en ervaringen bevorderen;
- een actief informatiebeleid ontwikkelen.

¹ PB L 170 van 29.6.2002, blz. 1.

² Doordat de omvangrijke initiële overlegprocedures konden de activiteiten pas in de tweede helft van 1998 worden opgestart.

2. DE ACTIVITEITEN

De activiteiten in het kader van het AOS-programma kunnen worden gegroepeerd onder rubrieken die de doelstellingen van Besluit 98/171/EG weerspiegelen (zie deel 1).

- Werkzaamheden met betrekking tot statistiek;
- Analyse en studies;
- Opsporen en overdracht van goede praktijken;
- Mainstreaming van werkgelegenheid;
- Verspreiding van informatie;
- Bijzondere evenementen (conferenties van het voorzitterschap, bijeenkomsten en uitwisselingen met de VSA en Japan).

In het algemeen leverden de activiteiten een bijdrage aan verschillende programmadoelstellingen. Zo droegen de resultaten van analyse en onderzoek bij tot de kennis van de Europese werkgelegenheidsstrategie en onderzoeksactiviteiten onderbouwden de selectie en de verspreiding van goede praktijken. De onderstaande tabel biedt een overzicht van de meervoudige rol van activiteiten door het verband weer te geven tussen de belangrijkste doelstellingen en de programma-activiteiten.

Kruistabel: de interne samenhang tussen doelstellingen en activiteiten

<i>Doelstellingen →</i> Activiteiten ↓	<i>Samenwerking op het gebied van analyse, onderzoek en monitoring</i>	<i>Uitwisseling en overdracht van goede praktijken</i>	<i>Informatiebeleid</i>
Statistiek	++	+	+
Analyse en studies	++	+	+
Goede praktijken	+	++	++
Mainstreaming van werkgelegenheid	+	+	+
Verspreiding van informatie		++	++
Door het voorzitterschap georganiseerde evenementen	+	++	++

++ = zeer relevant,+ = relevant,

3. FINANCIËLE PROCEDURES

Voor dit programma werden dezelfde financiële procedures gevolgd als voor soortgelijke activiteiten van de Commissie. Samengevat komt het erop neer dat:

- voor alle grote projecten (meer dan 100 000 euro) openbare aanbestedingen werden georganiseerd.
- in uitzonderlijke omstandigheden niet-openbare aanbestedingen werden georganiseerd (met soortgelijke voorschriften als voor openbare aanbestedingen).
- voor het verlenen van subsidies voor interessante en innovatieve projecten in de lidstaten (en vooral projecten die de uitwisseling van goede praktijken en ervaringen bevorderen) verzoeken om reacties van belangstellenden en oproepen tot het indienen van voorstellen werden gepubliceerd. De procedures voor de oproepen tot het indienen van voorstellen namen veel tijd en middelen in beslag (ongeveer acht maanden).
- het aantal ad-hocsubsidies en de bedragen ervoor beperkt waren. Er werden alleen ad-hocsubsidies verleend voor evenementen die beleidsmatig nauw verbonden waren met de prioriteiten van het voorzitterschap van de Raad.
- een beperkt aantal zeer kleinschalige en urgente activiteiten door onderhandelingen werd gegund overeenkomstig de toenmalige drempels voor gunningen door onderhandelingen.

4. ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT STATISTIEK (*DEEL 1.2 VAN DE BIJLAGE*)

Met de steun van het AOS-comité is in het kader van het programma veel aandacht aan activiteiten met betrekking tot statistiek geschonken. Het doel daarvan was tweeledig. Op de eerste plaats was het de bedoeling de betrouwbaarheid en de vergelijkbaarheid te verbeteren van werkgelegenheidsstatistieken die worden gebruikt voor de analyse en het meten van de resultaten van de werkgelegenheidsstrategie. Op de tweede plaats werd getracht geschikte instrumenten en methoden te ontwikkelen om de beleidsindicatoren met betrekking tot de werkgelegenheidsstrategie beter te kunnen meten. Daartoe is financiële steun verleend aan Eurostat voor de ontwikkeling van vergelijkbare statistieken voor de andere onderdelen van het programma en voor de analyse en de beleidsondersteuning van de werkgelegenheidsstrategie. Deze financiële steun werd door Eurostat beheerd en gebruikt voor nieuwe projecten om de statistieken betrouwbaarder en beter vergelijkbaar te maken. De nadruk lag op de ontwikkeling van de doorlopende arbeidskrachtenenquête, die de nodige gegevens levert voor een actuele en nauwkeurige analyse van de werkgelegenheidstendensen in de lidstaten op basis van overeengekomen prestatie-indicatoren. Er zijn ook financiële middelen gebruikt voor de reeks ad-hocmodules van de arbeidskrachtenenquête, die gegevens verstrekken over specifieke onderwerpen die geen deel uitmaken van de gewone enquête (bijvoorbeeld modules over arbeidstijd en de overgang van de school naar de arbeidsmarkt). Een groot project gedurende de hele looptijd van het programma had tot doel een database voor arbeidsmarktbeleidsmaatregelen te ontwikkelen die van groot belang is voor de evaluatie van de nationale actieplannen. Hierbij werd met Eurostat samengewerkt.

Er werden nog andere projecten met betrekking tot statistiek uitgevoerd: een studie ter ontwikkeling van de diamantgrafiekmethode die in de gezamenlijke verslagen over de werkgelegenheid van 1998 en 1999 is gebruikt, en een in 2000 opgezet project om een reeks indicatoren voor de flexibiliteit op de arbeidsmarkt te ontwikkelen, met name de beschikbaarheid van arbeidskrachten, de gezondheidssituatie van de arbeidskrachten, het onderwijs- en opleidingsniveau, het vermogen om nieuwe technologieën te gebruiken, de arbeidstijdflexibiliteit, de arbeidsverhoudingen op micro- en macro-economisch niveau, de arbeidskostenflexibiliteit, de belasting op arbeid, de flexibiliteit inzake overeenkomsten en de arbeidsmobiliteit. Er werden gegevens verzameld voor de 15 EU-lidstaten, de VSA en Japan.

Bovendien hebben tien lidstaten eind 2000 vrijwillig aan een proefenquête onder werklozen deelgenomen om toezicht te houden op de richtsnoeren met betrekking tot activering en preventie. Doel was gegevens beter vergelijkbaar te maken en het inzicht in nationale administratieve en statistische systemen te verbeteren. De resultaten kwamen van pas om het beleidseffect van de werkgelegenheidsstrategie te evalueren.

De activiteiten met betrekking tot statistiek hebben dankzij een intensiever gebruik van de nieuwe databases geleid tot een beter inzicht in de indicatoren die in de nationale actieplannen worden gebruikt. Alles bij elkaar genomen hebben deze activiteiten ertoe bijgedragen dat het gezamenlijk werkgelegenheidsverslag meer coherentie vertoont.

5. ANALYSE EN STUDIES (DEEL 1.3 VAN DE BIJLAGE)

Deze activiteiten beogen de beoordeling en de verdere ontwikkeling van de werkgelegenheidsstrategie te ondersteunen. Ze kunnen in twee hoofdcategorieën worden onderverdeeld:

- Specifieke steun voor de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren;
- Onderzoek naar arbeidsmarkt vraagstukken die verband houden met de verdere ontwikkeling van de werkgelegenheidsstrategie.

5.1. SPECIFIEKE STEUN

Om concreet gestalte te geven aan de in de werkgelegenheidsrichtsnoeren bepleite beleidslijnen is analytische ondersteuning nodig. AOS heeft steun verleend aan activiteiten om werklozen vroegtijdig op te sporen, aan een studie over werkloosheidsuitkeringssystemen en actieve arbeidsmarktbeleidsmaatregelen met betrekking tot de preventieve aanpak, en aan een reeks projecten in verband met ondernemerschap.

5.2. ANALYTISCH ONDERZOEK

Prospectieve analyses en studies doen ons de werking van de Europese arbeidsmarkt beter begrijpen en onderbouwen de langetermijnontwikkeling van de werkgelegenheidsstrategie door nieuwe thema's en problemen op te sporen. Gedurende de hele looptijd van het programma werd in het verslag over de werkgelegenheid in Europa de kwantitatieve analyse van de werkgelegenheidstrends en de uitdagingen voor de beleidsmakers in de Unie voortgezet. Tijdens speciale door het programma ondersteunde evenementen werden betere formuleringen van de werkgelegenheidsstrategie bestudeerd. Tijdens gezamenlijke

evenementen met arbeidsmarktfunctionarissen uit de VSA en Japan werden thema's behandeld als ondernemerschap, de dienstensector en de arbeidskwaliteit.

Een aantal studies hebben de aandacht toegespitst op de gevolgen van de globalisering. Uit deze studies bleek de dominante rol van de technologische vooruitgang en het belang van actieve overheidsmaatregelen. In 1999 omvatte het programma een marktonderzoek waaruit bleek dat het aandeel van marktdiensten in de totale werkgelegenheid voortdurend toeneemt ten gevolge van de globalisering. Alle werkgelegenheidsaspecten in de dienstensector zijn grondig bestudeerd in analyses en publicaties en tijdens evenementen in het kader van het programma. Uit onderzoek in het kader van het programma is ook het werkgelegenheidspotentieel gebleken van de culturele sector in Europa, en met name van de audiovisuele sector, die wordt gekenmerkt door een hoog percentage freelancers en micro-ondernemingen.

In een van de studies werden de beleidsmaatregelen ter bestrijding van zwartwerk geëvalueerd. Uit de studie bleek dat er behoefte is aan een op elke lidstaat toegesneden beleidsmix van preventieve acties en sancties. Uit een analyse van patronen van werkgelegenheidsstimulerende groei bleek het belang van investeringsgroei voor het scheppen van banen en werd het effect van andere factoren onderzocht.

In een andere studie werden de lonen en de arbeidskwaliteit in Europa onderzocht. Uit de studie bleek dat de inkomensmobiliteit in Europa groter is dan in de VSA. In de EU hebben vele mensen slechts tijdelijk een laagbetaalde baan, hoewel er ook een groep mensen is die het langdurig moeten stellen met een laag of zelfs geen loon. Vrouwen zijn in Europa zwaar ondervertegenwoordigd in hoogbetaalde banen.

Uit een analyse van de stelsels van belastingvoordelen bleek dat nauwgezet toezicht op de voordelen moet worden uitgeoefend. In een verslag over de herstructurering van de overheidsuitgaven werd bevestigd dat in de begrotingen van de lidstaten een steeds belangrijkere plaats aan actieve en passieve werkgelegenheidsmaatregelen toekomt.

Het programma begon ook steeds meer aandacht aan de uitbreiding te schenken. In een van de studies werden de effecten van de uitbreiding voor de werkgelegenheid en de arbeidsmarkt onderzocht (met name de effecten van de liberalisering van de handel, de kapitaalstromen en het vrije verkeer van werknemers).

Op gezette tijden werden op internet studieresultaten, informatie, theoretische analyses en praktische voorbeelden gepubliceerd. De analyses en studies vormden een belangrijke bron voor verschillende documenten van de Commissie: het gezamenlijk werkgelegenheidsverslag en het verslag over de werkgelegenheid in Europa (die jaarlijks worden gepubliceerd) en het eerste voorjaarsverslag van de Commissie. Voorts leverden de studies materiaal op voor mededelingen en werkdocumenten van de Commissie die in het Comité voor de werkgelegenheid (EMCO) werden besproken. Het EMCO is een adviescomité dat de coördinatie van het beleid van de lidstaten op het gebied van de werkgelegenheid en de arbeidsmarkt bevordert.

6. OPSPOREN EN OVERDRACHT VAN GOEDE PRAKTIJKEN (DEEL 2 VAN DE BIJLAGE)

Dit onderdeel van het programma was gebaseerd op de eerdere werkzaamheden van de Commissie bij de ontwikkeling van het concept actieonderzoeksprogramma's en de uitwisseling van informatie en goede praktijken. De nadruk lag vooral op de vraag hoe

geslaagde beleidsmaatregelen en projecten kunnen worden nagevolgd. De werkzaamheden hebben geleid tot de vaststelling van de programma's MISEP (Mutual Information System on Employment Policies), SYSDEM (Community System of Documentation on Employment), LEDA (Local Employment Development) en ERGO (langdurige werkloosheid).

Waarnemingspost voor de werkgelegenheid (deel 1.1 van de bijlage)

Met de goedkeuring van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de uitvoering van de nationale actieplannen heeft dit onderdeel van het AOS-programma steun verleend aan de gezamenlijke activiteiten van de Commissie en de lidstaten bij het toezicht op de wijze waarop de richtlijnen in nationale beleidsmaatregelen en acties worden omgezet. De Europese Waarnemingspost voor de werkgelegenheid heeft verschillende van deze activiteiten geconsolideerd, is uitgegroeid tot een referentiepunt voor informatie, publicaties en gerichte analyses inzake nationale of sectorale arbeidsthema's en heeft een bijdrage geleverd aan het gezamenlijk werkgelegenheidsverslag, de beoordeling van de nationale actieplannen en het voorjaarsverslag van de Commissie.

Collegiale toetsing van beste praktijken (deel 2.1 van de bijlage)

Een belangrijk onderdeel van het proces van Luxemburg bestaat erin werkgelegenheids- en arbeidsmarktmaatregelen die in het land van oorsprong goede resultaten hebben opgeleverd, op te sporen en te evalueren. De methode van collegiale toetsing, waaraan gedurende het hele programma steun is verleend, bestaat erin de overdraagbaarheid van werkgelegenheids- en arbeidsmarktmaatregelen multilateraal door onafhankelijke deskundigen te laten beoordelen. In 1998 en 1999 is een eerste reeks beoordelingen uitgevoerd. In 1999 is een bijkomend tweejarprogramma gestart dat meer regelmatige en betrouwbare gegevens moet opleveren ter ondersteuning van de werkgelegenheidsstrategie. De resultaten van de collegiale toetsingen worden geregeld op een website (<http://www.peerreview-employment.org>) gepubliceerd en in belangrijke documenten van de Commissie opgenomen (bijvoorbeeld het gezamenlijk werkgelegenheidsverslag en de evaluatie van de effecten van de werkgelegenheidsstrategie). Tijdens een conferentie is de rol van collegiale toetsingen onderzocht. Vastgesteld werd dat collegiale toetsingen in belangrijke mate bijdragen tot wederzijds leren, inzicht in arbeidsmarktmaatregelen en de overdracht van goede praktijken tussen lidstaten.

Openbare diensten voor arbeidsvoorziening (deel 2.3 van de bijlage)

De openbare diensten voor de arbeidsvoorziening spelen een belangrijke rol bij de toelichting van de uit de werkgelegenheidsrichtsnoeren voortvloeiende beleidsmaatregelen. Dit blijkt uit hun activiteiten die financieel door het AOS-programma zijn gesteund. Naast de regelmatige halfjaarlijkse bijeenkomsten van de directeurs van de openbare diensten voor de arbeidsvoorziening hebben ook de volgende studies de openbare diensten voor arbeidsvoorziening geholpen hun werkzaamheden aan de richtsnoeren aan te passen:

- de modernisering van de openbare diensten voor arbeidsvoorziening zodat ze de doelstellingen van de Europese werkgelegenheidsstrategie beter kunnen ondersteunen;
- de analyse van zelfbedieningssytemen door vergelijkend onderzoek en de effectbeoordeling ervan in openbare diensten voor arbeidsvoorziening;
- steun voor de organisatie van evenementen die bijdragen tot een beter inzicht in de arbeidsbemiddelingssystemen;

- de sociale partners bij de openbare diensten voor arbeidsvoorziening betrekken om de doeltreffendheid ervan te vergroten;
- de regionalisering van de openbare diensten voor arbeidsvoorziening en de problemen tijdens dit proces en bij de uitvoering van de Europese werkgelegenheidsstrategie.

Het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid was het voornaamste instrument om de omzetting van de werkgelegenheidsrichtsnoeren in nationale beleidsmaatregelen te beoordelen, maar er zijn ook grondigere studies van de nationale actieplannen voor de werkgelegenheid uitgevoerd. Doel was bepaalde beleidsinitiatieven die in de NAP's een centrale plaats innemen, grondiger te bestuderen om hun effect op de werkgelegenheidssituatie en hun wisselwerking met andere sociale beleidsmaatregelen te beoordelen.

7. MAINSTREAMING VAN HET WERKGELEGENHEIDSBELEID (DEEL 2.2 EN DEEL 3 VAN DE BIJLAGE)

De integratie van werkgelegenheid in andere communautaire beleidsmaatregelen en initiatieven vormt een belangrijk element van de titel werkgelegenheid van het Verdrag (artikel 127) en is in de activiteiten van het AOS-programma geïntegreerd:

In het kader van het programma zijn conferenties (ondersteund door studies) rond de volgende thema's georganiseerd:

- Duurzame ontwikkeling en werkgelegenheid;
- Het werkgelegenheidspotentieel van cultuur;
- Werkloosheid en volksgezondheid;
- Nieuwe mogelijkheden voor werkgelegenheidsgroei;
- Ondernemerschap en werkgelegenheid.

Eind 2000 is ook een belangrijke studie gestart over de mate waarin communautaire beleidsmaatregelen de werkgelegenheid kunnen bevorderen. Doel van de studie was na te gaan welke beleidsrichtsnoeren en acties een belangrijke rol bij het bevorderen van de werkgelegenheid in de Gemeenschap kunnen spelen en hoe zij in wisselwerking staan met nationale maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid. Het was de bedoeling na te gaan (zo nodig kwalitatief) in welke mate en op welke wijze deze beleidsmaatregelen de ontwikkeling van de werkgelegenheid hebben beïnvloed. Deze resultaten zijn opgenomen in een belangrijk verslag dat de Commissie overeenkomstig de bepalingen van artikel 127 heeft opgesteld.

8. VERSPREIDING (DEEL 3 VAN DE BIJLAGE)

Gedurende de hele programmaperiode heeft de Commissie een actief publicatie- en informatieverspreidingsbeleid gevoerd. Naast het verslag over de werkgelegenheid in Europa en het gezamenlijk werkgelegenheidsverslag zijn alle algemene studies hetzij in gedrukte vorm, hetzij – steeds meer – op internet gepubliceerd.

Verder is de Commissie van mening dat het voor een actief gebruik van de resultaten van studies en onderzoeksprojecten vaak de voorkeur geniet seminars en workshops te organiseren. De organisatie van een workshop om de resultaten van een studie te bespreken en te beoordelen maakte daarom integraal deel uit van verschillende overeenkomsten. De studie werd aan een publiek van academici en beleidsmakers voorgelegd. Er zijn seminars gehouden over de herstructurering van de overheidsuitgaven, de werkgelegenheid in de dienstensector, ondernemerschap en werkgelegenheid, begrippen en meting van de Europese indicatoren voor flexibiliteit en aanpassingsvermogen op de arbeidsmarkt, mainstreaming van werkgelegenheid en zwartwerk.

De jaarlijkse “Week van de werkgelegenheid” heeft een belangrijke rol gespeeld bij de verspreiding van de doelstellingen van de werkgelegenheidsstrategie onder beleidsmakers. De week kon in heel Europa op belangstelling rekenen en omvatte voorstellingen, tentoonstellingen en conferenties over werkgelegenheidsbeleid. Dankzij het programma was de Commissie prominent op de tentoonstelling aanwezig en konden de betrokken partijen beter met de doelstellingen van de werkgelegenheidsstrategie vertrouwd worden gemaakt.

8.1 CONFERENTIES EN SEMINARS (DEEL 3 VAN DE BIJLAGE)

Er zijn oproepen tot het indienen van voorstellen voor innovatieve projecten ter ondersteuning van de werkgelegenheidsstrategie gepubliceerd en door het programma ondersteund. De projecten moesten innovatief en transnationaal zijn en verband houden met de werkgelegenheidsstrategie. De meeste projecten spitsten zich toe op methodologie, zoals het project ter bevordering van het benchmarkingproces, het project inzake leren van buurlanden in de Zuid-Baltische regio, het project ter ontwikkeling van regionale onderwijsnetwerken en de jaarlijkse conferentie van Europese arbeidseconomen over mobiliteit en migratie, beroepskeuze en inkomensverdeling. Andere projecten waren op specifieke beleidsgebieden toegespitst, zoals de werkgelegenheid in steden, gediplomeerden in alfawetenschappen en de sportsector.

Uitwisselingen met de VSA, Canada en Japan hebben bruikbare resultaten opgeleverd. Gezamenlijke evenementen met ambtenaren van de arbeidsministeries in deze landen, studies en publicaties van goede praktijken inzake arbeidsmarktbeleid hebben voorstellen voor beleidsinitiatieven in de EU helpen formuleren. De samenwerking met de VSA en Canada in het kader van het EIM-programma wordt voortgezet en heeft bijgedragen tot de ontwikkeling van wederzijds leren en regelmatige uitwisselingen van goede praktijken.

9. EVENEMENTEN IN HET KADER VAN HET VOORZIITERSCHAP (DEEL 3 VAN DE BIJLAGE)

Gedurende de hele looptijd van het programma is steun verleend aan conferenties in het kader van de prioriteiten van de opeenvolgende voorzitterschappen. Daarbij zijn onder meer de volgende thema's aan bod gekomen:

- Het sociaal beleid en het Verdrag van Amsterdam;
- Een arbeidscultuur;
- Cultuur, nieuwe technologieën en werkgelegenheid;

- Werkgelegenheidsconferentie van de EU en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) over werkgelegenheidsstrategieën;
- Conferentie over de methode van collegiale toetsing en langdurige werkloosheid;
- Conferentie over een succesvolle monetaire unie.

Deze conferenties waren evenementen met een ruimere impact en participatie. Ze werden gewoonlijk door ministers geopend. Er werd onder meer aan deelgenomen door ambtenaren en arbeidsmarktdeskundigen uit alle lidstaten, sociale partners en soms ambtenaren en deskundigen uit de toetredende landen en de EER-landen. Ze bespraken ontwikkelingen op bepaalde voor de Europese werkgelegenheidsstrategie relevante gebieden. Elk voorzitterschap van de Raad heeft bijzondere aandacht aan deze evenementen geschonken en de resultaten verspreid. Tijdens een conferentie is bijvoorbeeld het proces van collegiale toetsing onderzocht met bijzondere aandacht voor langdurig werklozen. Vier landen hebben hun beleidsreactie op dit probleem voorgesteld en tijdens de besprekingen werd elke benadering in de context van de Europese werkgelegenheidsstrategie vergeleken. Ten slotte hebben vooraanstaande academici, ambtenaren en deskundigen uit verschillende landen de methode van collegiale toetsing aan een algemene evaluatie onderworpen. De conclusies over het proces van collegiale toetsing als aanvulling van de Europese werkgelegenheidsstrategie waren erg positief. Er werden verbeteringen voorgesteld en gepleit werd om de resultaten op grotere schaal te verspreiden.

10. DE ROL VAN HET AOS-COMITÉ, LINKS MET ANDERE COMITÉS, PROGRAMMA'S EN ORGANISATIES

Overeenkomstig Besluit 98/171/EG van de Raad is een AOS-Comité opgericht bestaande uit vertegenwoordigers van de onderzoeksdepartementen van de ministeries van arbeid in de lidstaten. De belangrijkste taken van het comité bestonden erin de jaarlijks door de Commissie voorgestelde werkprogramma's te bespreken en goed te keuren en advies over projecten in het kader van elk werkprogramma te verlenen. Het Comité voor de werkgelegenheid (EMCO) is nauw bij het programma betrokken.

Het AOS-comité heeft niet alleen de werkprogramma's goedgekeurd maar ook de uitvoering van belangrijke projecten op de voet gevolgd. Er werden regelmatig studies aan het AOS-Comité en het Comité voor de werkgelegenheid voorgelegd naar aanleiding van programma-activiteiten.

De Commissie heeft gezorgd voor de samenhang en de complementariteit van het AOS-programma met andere initiatieven van de Commissie en met de activiteiten van andere organisaties en instellingen. De belangrijkste doelstelling van de Commissie op dit gebied bestond erin de succesvolle uitvoering van de werkgelegenheidsstrategie te ondersteunen.

Het AOS-programma onderscheidde zich van andere programma's door zijn horizontale en onderzoeksgerichte karakter. Doel van het programma was de werkgelegenheidsstrategie te ondersteunen met behulp van analyses, onderzoek en samenwerkingsactiviteiten op het gebied van de werkgelegenheid en de arbeidsmarkt (vooral op EU-niveau). Slechts in uitzonderlijke gevallen heeft het AOS-programma in overeenstemming met artikel 129 van het Verdrag innovatieve projecten medegefinancierd die de werkgelegenheidsstrategie op nationaal of plaatselijk vlak steunen.

Andere programma's van de Commissie hebben het AOS-programma echter aangevuld en de uitvoering van de werkgelegenheidsstrategie op nationaal of plaatselijk vlak ondersteund. De doelstelling van het programma ter bevordering van de *sociale samenhang* bestond erin de doeltreffendheid en de efficiëntie van de beleidsmaatregelen en de acties van de Gemeenschap en de lidstaten te vergroten door de betrokken partijen beter in staat te stellen sociale uitsluiting te bestrijden. Het Europees Sociaal Fonds heeft de werkgelegenheidsstrategie ondersteund via nationale *operationele programma's* in het kader van de doelstellingen 1, 2 en 3 en via het programma van het communautair initiatief *EQUAL*. Steun uit hoofde van *artikel 6* van het Europees Sociaal Fonds werd gebruikt voor innovatieve maatregelen ter voorkoming en bestrijding van werkloosheid, ter ontwikkeling van menselijke middelen en ter bevordering van de sociale integratie. De activiteiten uit hoofde van artikel 6 vormden een direct raakvlak tussen beleid en praktijk en vergemakkelijkten de communicatie van beleidsmaatregelen aan professionals en hun reacties en feedback. Talrijke projecten werden gesteund door *plaatselijke ontwikkelings- en werkgelegenheidsinitiatieven* die tot doel hadden via territoriale werkgelegenheidspacten duurzame partnerschappen tot stand te brengen of via innovatieve proefprojecten in de derde sector de plaatselijke werkgelegenheid te bevorderen (bijvoorbeeld in gebieden die niet aan marktkrachten onderhevig zijn of in de overheidssector).

In het kader van de programma-activiteiten is consequent gestreefd naar samenwerking met internationale organisaties, kandidaat-lidstaten en andere landen. Verschillende internationale organisaties hebben aan AOS-activiteiten deelgenomen en hun ervaring en vakkennis is uiterst nuttig gebleken. De samenwerking kwam van pas bij de brainstorming over moeilijke kwesties. Dankzij besprekingen met deskundigen van de OESO of de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) is het inzicht in delicate thema's met betrekking tot de arbeidsmarkten gegroeid. Dankzij nauwe contacten met de ILO en de OESO en gemeenschappelijke evenementen konden activiteiten beter worden gedefinieerd en overlappingsen tussen activiteiten worden vermeden.

11. MENSELIJKE MIDDELEN EN AOS

Het AOS-programma en de stimuleringsmaatregelen op het gebied van de werkgelegenheid hangen af van voldoende interne middelen om activiteiten voor te bereiden, op te starten en uit te voeren en – meer nog – om de resultaten te gebruiken en zinvolle en praktische beleidsconclusies te trekken. Het is echter moeilijk om exact te schatten hoeveel inspanningen de beheerders van de programma-activiteiten moeten leveren. Hun werk was in elk van de relevante eenheden geïntegreerd en omvatte een aantal met elkaar verbonden taken ter bevordering van de werkgelegenheidsstrategie, waaraan de AOS-activiteiten waardevolle bijdragen leverden. Verder vergde de verspreiding van de resultaten tijd en inspanningen.

De ervaring met dit programma in het directoraat werkgelegenheidsstrategie en ontwikkeling en coördinatie van het beleid van ESF heeft geleerd dat voor een efficiënt beheer van het programma minstens één financieel verantwoordelijke en één ambtenaar per eenheid voor het projectbeheer nodig zijn.

Ten slotte is er behoefte aan middelen voor een voorafgaande en tussentijdse evaluatie. Dankzij deze evaluaties kunnen meetbare doelstellingen voor het programma worden vastgesteld met het oog op de evaluatie van de effecten van het programma achteraf. Het EIM omvat dergelijke middelen.

12. SAMENVATTING EN CONCLUSIE

Het AOS-programma inzake communautaire activiteiten ter zake van analyse, onderzoek en samenwerking op het gebied van de werkgelegenheid is bedacht naar aanleiding van het witboek over groei, concurrentievermogen en werkgelegenheid en in een periode waarin de conclusies van Essen richting aan het werkgelegenheidsbeleid gaven. Het kwam tot stand vlak na de goedkeuring van de eerste werkgelegenheidsrichtsnoeren tijdens de Europese Raad van Luxemburg in november 1997. In dezelfde periode werden de nodige verdragsbepalingen inzake werkgelegenheid in het Verdrag van Amsterdam opgenomen en het programma inzake stimuleringsmaatregelen op het gebied van de werkgelegenheid (EIM) weerspiegelt dit verband duidelijker.

De belangrijke bijdrage van het AOS wordt alleen duidelijk in de context van de werkgelegenheidsstrategie. De strategie omvat de coördinatie van het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten op basis van gezamenlijk overeengekomen werkgelegenheidsrichtsnoeren die in het verlengde van de coördinatie van het macro-economisch beleid liggen. Doel is een basis voor groei te leggen en de werkgelegenheid te stimuleren. Het AOS is een essentieel instrument ter ondersteuning van de Europese werkgelegenheidsstrategie geworden in handen van de Commissie, de lidstaten, de sociale partners en andere actoren (hoewel het niet specifiek als zodanig was geconcipieerd). Elk onderdeel van het programma heeft bijgedragen tot het toezicht op en de ontwikkeling van de strategie (van de onderliggende analyse van huidige en toekomstige vraagstukken en de beoordeling van de effecten van het communautaire beleid tot het interactieve proces van collegiale toetsingen en de evaluatie van de nationale actieplannen).

Het programma is doeltreffend met andere communautaire initiatieven aangevuld en de samenwerking met externe organisaties is erg nuttig gebleken. Ook dankzij onderzoek naar nieuwe synergieën met programma's en organisaties zal de Europese werkgelegenheidsstrategie met alle nodige informatie en beleidssuggesties worden onderbouwd.

Dankzij hun netwerken en organisatiestructuren zijn de sociale partners goed geplaatst om informatie te verzamelen en de uitwisseling van beste praktijken te bevorderen. Door de sociale partners verder bij de programma-activiteiten op hun vakgebieden te betrekken zullen de doelstellingen van het programma en de werkgelegenheidsstrategie verder worden bevorderd.

Een beter gebruik van de kanalen voor het verspreiden van de resultaten zou het effect van het AOS-programma nog versterkt hebben. Met meer menselijke middelen en een voortdurende betrokkenheid van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) hadden de resultaten van het programma op ruimere schaal verspreid kunnen worden. Vooral ngo's kunnen informatie doeltreffend verspreiden. Ze hebben toegang tot netwerken en middelen om programma-activiteiten bekendheid te verlenen. Het EIM-programma probeert ngo's consequent bij activiteiten te betrekken.

Alles bij elkaar genomen heeft het programma een kader voor werkgelegenheidsinitiatieven van de Commissie in het leven geroepen en de Europese werkgelegenheidsstrategie doeltreffend ondersteund. Dankzij de financiële steun voor Eurostat zijn de werkgelegenheidsstatistieken aanzienlijk verbeterd (met name wat de vergelijkbaarheid en de tijdigheid van gegevens betreft). Andere verbeteringen waren zichtbaar toen een begin werd gemaakt met de uitvoering van de doorlopende arbeidskrachtenenquête in lidstaten. De

arbeidskrachtenenquête wordt vandaag als de meest gezaghebbende bron van statistische informatie over de EU-arbeidsmarkt beschouwd.

De door het programma gesteunde studies onderzoeken de analytische basis voor de ontwikkeling van de Europese werkgelegenheidsstrategie. Het verslag over de werkgelegenheid in Europa heeft een grondig overzicht van de trends en de belangrijkste uitdagingen gegeven.

Het proces van collegiale toetsing, de Europese waarnemingspost en nationale studies hebben een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheidsrichtsnoeren geleverd en de lidstaten geholpen beleidsinitiatieven doeltreffend uit te voeren. De gezamenlijke inspanningen van het directoraat werkgelegenheid van de Commissie, Eurostat en de OESO om geschikte monitoringsystemen voor actieve arbeidsmarktmaatregelen te ontwikkelen hebben nuttige resultaten opgeleverd. Het ware zinvol geweest de kandidaat-lidstaten meer bij de meeste programma-activiteiten te betrekken. Hiernaar is trouwens in het kader van het latere EIM-programma gestreefd.

Met betrekking tot het beheer van het AOS-programma heeft de ervaring geleerd dat dankzij minder kleine projecten en meer projectevaluaties doelgerichter kan worden gewerkt en de nodige middelen kunnen worden bespaard. Dit had gevolgen voor het latere EIM-programma, dat meer evaluatiewerkzaamheden omvat. Er moet met verschillende aanvullende factoren rekening worden gehouden, onder meer de behoefte aan flexibiliteit in het kader van het programma, de mogelijkheid om snel op marktontwikkelingen te reageren en gepaste aandacht voor specifieke onvoorziene problemen op de arbeidsmarkt.

Er heeft zich in het kader van het AOS-programma en later in het EIM-programma een trend afgetekend waarbij belangrijke analytische activiteiten geleidelijk opnieuw in de eenheden van de Commissie zijn geïntegreerd. Op die manier wordt de kwaliteit en de samenhang van de beleidsmaatregelen bevorderd. Zo wordt het verslag over de werkgelegenheid in Europa nu intern opgesteld en alleen voor technische aspecten wordt een beroep gedaan op waardevolle hulp van programma's zoals het AOS-programma. De Europese werkgelegenheidsstrategie wordt ook intern geëvalueerd.

Ten slotte is de bij het beheer van het AOS-programma opgedane kennis uitstekend van pas gekomen om het EIM-programma te verbeteren. Aangezien dit verslag na afloop van het AOS-programma maar tijdens het derde jaar van het EIM-programma is opgesteld, is het duidelijk dat het nieuwe programma van deze verbeteringen heeft geprofiteerd. Zo hebben het consequent afstemmen van de EIM-activiteiten op de doelstellingen van de Europese werkgelegenheidsstrategie en de uitvoering van een actief informatiebeleid om de werkgelegenheidsstrategie meer bekendheid te geven een cruciale rol gespeeld bij het verbeteren van de bijdrage die de stimuleringsmaatregelen aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de strategie leveren.

Budgettaire bijlage

	AOS-beschrijving	1998	1999	2000
1.	Analyse van het arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid	3.485.305	1.988.194	7.504.296
1.1	Waarneming	0	0	1.053.238
1.1.1	- Europese Waarnemingspost voor de werkgelegenheid			
1.2	Ontwikkeling van vergelijkbare statistieken en indicatoren	2.278.460	975.992	3.840.418
1.2.1	- Ontwikkeling van een database in verband met het werkgelegenheidsbeleid			
1.2.2	- Bijdrage aan Eurostat			
1.2.3	- Vergelijkende analyse van werkgelegenheid en werkloosheid met verschillende meetconcepten (onderzoek naar het bedrijfsleven en de reïntegratie van werklozen)			
1.2.4	- Vergelijkende analyse van arbeidsmarktprestaties: <ul style="list-style-type: none"> • Studies ter benchmarking van werkgelegenheid met behulp van diamantgrafieken 			
1.3	Analyse en studies	1.206.845	1.012.202	2.610.640
1.3.1	- Werkgelegenheidseffectstudies <ul style="list-style-type: none"> • Globalisering, handelsstromen, directe investeringen in nieuwe industrielanden • De herstructurering van de overheidsuitgaven • Het werkgelegenheidseffect van de EMU en werkgelegenheidstimulerende economische groei • Index van het aanpassingsvermogen van de arbeidsmarkt en de vaardigheidskloof • Zwartwerk • Stelsels van belastingvoordelen • Opsporen van moeilijk plaatsbare werklozen • Arbeidskwaliteit en lonen, werkloosheid en volksgezondheid 			
1.3.2	- Verslag over de werkgelegenheid in Europa			

2.	<i>Opsporen en overdracht van goede praktijken</i>	1.763.995	2.729.214	137.185
2.1	Collegiale toetsing van beste praktijken	688.000	1.500.040	0
2.2	Goede praktijken/Mainstreaming <ul style="list-style-type: none"> • Overdracht van goede praktijken • Milieu en werkgelegenheid • Ondernemerschap/risicodragend kapitaal • Evaluaties: 3^e systeem en werkgelegenheid/oproep tot het indienen van voorstellen • Werkgelegenheidsbeleid voor gehandicapten • Uitvoering van ondersteunend proefproject inzake 3^e systeem en werkgelegenheid 	788.189	829.418	0
2.3	Openbare diensten voor arbeidsvoorziening – Bijeenkomsten van de hoofden van openbare diensten voor arbeidsvoorziening	39.924	399.756	137.185
2.4	Samenwerking met de OESO – Leed Programme	247.882	0	0
3.	<i>Verspreiding</i>	1.708.193	1.531.397	724.830
3.1	Subsidies enz. <ul style="list-style-type: none"> • Seminars en workshops • Oproep tot het indienen van voorstellen • Internationale conferenties • Conferenties van het voorzitterschap • Week van de werkgelegenheid 	1.342.193	1.160.897	427.356
3.2	Productiekosten van publicaties	366.000	370.500	297.474
	<i>Varia</i>	0	84.900	0
	TOTAAL	6.957.493	6.333.705	8.366.311